

skiej. Dzieje wasze znane są mi od dawna. Choć z dala, cierpienia wasze odczuwałem, zresztą jak każdy Polak. Widziałem też zbliżać wasze klęski w czasie wojny, gdy w r. 1915 przez Ziemię Chełmską przechodził¹⁾, widziałem sioła wyludnione, chaty w zgliszcza zamienione. Dziś z radością patrzę na kraj dźwigający się z ruiny, z radością widzę jak się ze zgliszcz odbudowuje i swobodnie oddychać może. Dziś Polska idzie w purpurze chwały i zwycięstwa, a otoczyć się musi purpurą światłości i doskonalenia się wewnętrznego. Tak jak Polskę całą wzywam i was do podjęcia pogodnej pracy rozwojowej, gdyż musimy wznieść się na jak najwyższy poziom kultury, aby z dorobku naszego mogły korzystać i dalsze tereny, by mogły czerpać od nas pełną garścią światło i wszelką pomoc.

PODZIĘKOWANIE

(2 sierpnia 1920 r.)

Podczas swego pobytu w Chełmie dnia 2 sierpnia 1920 r. Piłsudski zatrzymał się na kwaterze w lokalu bursy gimnazjum męskiego. Wyjeżdżając napisał niżej przytoczone podziękowanie za gościnność. Tekst podziękowania przytaczamy według Księgi Pamiątkowej Państwowego Gimnazjum im. St. Czarnieckiego w Chełmie: «W dwudziestą rocznicę 1915—1935», gdzie znajduje się facsimile rękopisu.

Podczas ciężkich terminów, które przyszły na Rzeczpospolitą, wdzięczny za gościnność i chwile spoczynku w tym domu zaznanych.

Chełm 2. VIII. 1920 r.

J. Piłsudski

PRZEMÓWIENIE Z OKAZJI UDEKOROWANIA SZTANDARU 15 PUŁKU UŁANÓW ORDEREM «VIRTUTI MILITARI»

(22 kwietnia 1921 r.)

Dnia 22 kwietnia 1921 r. przyjechał Piłsudski do Poznania celem dokonania dekoracji orderem «Virtuti Militari» sztandaru 15 pułku ułanów.

¹⁾ Mowa o przemarszu I Brygady Legionów z Wysokiego Litewskiego do Kowla w dnach 23. VIII.—6. IX. 1915 r.